

ARBETS- OCH NÄRINGSBYRÅNS TJÄNSTER FÖR ENSKILDA KUNDER

(lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice 916/2012)

1. Arbetsförmedling

2. Information och rådgivning

3. Sakkunnigbedömningar

- kartläggning av kompetensen och yrkesskickligheten
- bedömning av arbetsförmågan
- bedömning av företagarfärdigheter och förutsättningar för företagsverksamhet
- inledande kartläggning enligt 9 § i lagen om främjande av integration
- annan sakkunnigbedömning

4. Vägledning för yrkesvalet och karriären

5. Träning

- jobbsökarträning
- karriärträning
- arbetsträning

6. Prövning

- utbildningsprövning
- arbetsprövning

7. Arbetskraftsutbildning

- yrkesinriktad arbetskraftsutbildning
- integrationsutbildning

8. Arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån

9. Lönesubvention

10. Service för inledning och utveckling av företagsverksamhet

- startpeng
- service för utveckling av företagsverksamhet

Förmåner enligt prövning som anknyter till service och sakkunnigbedömningar:

- ersättning för rese- och logikostnader (för den som söker arbete, söker sig till arbetskraftsservice eller deltar i en sakkunnigbedömning)
- ersättning för flyttkostnader (för arbetssökande)
- stöd för specialarrangemang på arbetsplatsen.

Lag, förordning och anvisning:

- Lag om offentlig arbetskrafts- och företagsservice LOAFS (916/2012)
-
- Förordning om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (1073/2012)
- Anvisning om tillämpningen av lagen och förordningen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (TEM/1198/03.10.02/2013)

BESKRIVNING AV ARBETS- OCH NÄRINGSTJÄNSTERNA

Tjänsterna är tillgängliga för alla enskilda kunder. En del av tjänsterna förutsätter att kunden är registrerad som arbetssökande och för en del måste kunden dessutom vara arbetslös arbetssökande (t.ex. lönesubvention).

1. Arbetsförmedlingsservice för arbetssökande

Arbets- och näringsbyrån söker upp och erbjuder arbetssökandena lämpliga arbetsplatser. Vid bedömningen av arbetets lämplighet beaktar arbets- och näringsbyrån den arbetssökandes yrkeskompetens, tidigare anställningar, utbildning och arbetsförmåga och bedömer dessa i förhållande till de krav beträffande arbetsuppgifterna som arbetsgivaren framställt. När arbete erbjuds beaktas i den utsträckning det är möjligt den arbetssökandes önskemål om till exempel arbetsplatsens läge, anställningsförhållandets längd och arbetstiden.

2. Information och rådgivning

Arbets- och näringsmyndigheten ger information och råd om bl.a. lediga arbeten och jobsökning, utbildningsmöjligheter och andra möjligheter till kompetensutveckling samt arbetsmarknaden, branscher och yrken. Tjänsterna är öppna och avgiftsfria tillgängliga för alla – också utan registrering som kund hos arbets- och näringsbyrån.

3. Sakkunnigbedömningar

Kartläggning av kompetensen och yrkesskickligheten

Arbets- och näringsbyrån kan för enskilda kunder skaffa separata kartläggningar av kompetensen och yrkesskickligheten. Kartläggningar skaffas i situationer där en enskild kunds kompetens, specialkompetens eller brister i kompetensen behöver utredas grundligare än vad som kan göras av arbets- och näringsbyrån.

Bedömning av arbetsförmågan

Arbets- och näringsbyrån kan anskaffa en bedömning av arbetsförmågan om en kund har en diagnostiserad skada eller sjukdom som bedöms inverka på möjligheterna att få arbete eller om det behövs en noggrannare eller mer detaljerad utredning av personens arbets- och funktionsförmåga i relation till sökyrket eller planerad utbildning. Servicen som anskaffas kan inkludera t.ex. medicinska, psykologiska och/eller sociala undersökningar och bedömningar samt prov i att utföra arbetsuppgifter under handledning.

Bedömningen av arbetsförmågan kan användas exempelvis som en del av karriärplaneringen, vid planering av sysselsättningsfrämjande service och när ett behov av en bedömning av arbetsförmågan uppkommer i samband med sysselsättningsprocessen och den sysselsättningsfrämjande servicen.

Bedömning av företagarfärdigheter och förutsättningar för företagsverksamhet

Arbets- och näringsmyndigheten kan skaffa bedömningar av företagarfärdigheter och förutsättningar för företagsverksamhet. Arbets- och näringsbyrån kan vid behov skaffa externa sakkunnigbedömningar som från fall till fall kan omfatta handledning för kunder som ansöker om startpeng, rådgivning och expertutlåtanden om företagarfärdigheter och förutsättningar för företagsverksamhet.

Inledande kartläggning enligt lagen om främjande av integration

Invandrarkunder genomgår en inledande kartläggning enligt integrationslagen i början av sin kontakt med arbets- och näringsbyrån. De åtgärder som preciserar den inledande kartläggningen (t.ex. utredning av språkkunskaper eller läs- och skrivfärdigheter) är delar som arbets- och näringsbyrån ofta skaffar som köpta tjänster. Också i de fall där en stor del av den inledande kartläggningen görs som köpt tjänst ska den inledande intervjun med den invandrare som anmält sig som arbetssökande göras av arbets- och näringsbyråns egna sakkunniga. Intervjun i den inledande kartläggningen görs av en sakkunnig som specialiserat sig på invandrarservice. På så sätt kan man garantera att serviceprocessen på arbets- och näringsbyrån kommer i gång enligt kundens behov av service och att totalansvaret för servicen till invandraren ligger hos arbets- och näringsbyrån redan från början.

4. Vägledning för yrkesvalet och karriären

Syftet med vägledningen för yrkesvalet och karriären är att hjälpa kunden att precisera sina mål angående yrkesval, karriärplanering och kompetensutveckling och att göra upp en karriärplan som är lämplig för kundens situation, tar i beaktande möjligheterna på arbetsmarknaden och leder till en hållbar lösning. Med kundens samtycke kan vägledningen för yrkesvalet och karriären också ges av sakkunniga inom utbildningsvägledning, karriärvägledning eller rehabiliteringsvägledning eller andra, eventuellt utomstående, sakkunniga. Vägledningen för yrkesvalet och karriären grundar sig på handledda samtal. Efter kundens behov kan man som stöd använda bl.a. psykologiska tester och andra

bedömningsverktyg, såsom arbets- och utbildningsprövning, undersökningar eller konsultationer.

5. Träning

Jobbsökarträning

Syftet med jobbsökarträningen är att förbättra och komplettera kundens jobbsökarfärdigheter så att kunden ska kunna söka arbete på eget initiativ. Kunden sätter sig in i jobbsökningsprocessen och lär sig använda kanalerna för jobbsökning och i vid omfattning bedöma olika jobbalternativ ur perspektivet för sin jobbsökning.

Jobbsökarträningen har följande innehåll: identifiering av kundens starka sidor och utvecklingsbehov, jobbsökningsprocessens förlopp, arbetsintervju, kontakt med arbetstagare, kanaler för jobbsökning samt skrivande av arbetsansökan och cv.

Jobbsökarträningen kan skraddarsys enligt olika målgruppers behov (ungdomar, invandrare, högutbildade). Maximitiden för jobbsökarträning är 20 dagar under tolv månader. Träningen sker i grupp och anskaffas som köpt tjänst eller produceras som arbets- och näringsbyråns service.

Karriärträning

Med hjälp av karriärträning får den enskilda kunden stöd och vägledning för klarläggande av alternativ för yrkesvalet och karriären, sökande till yrkesutbildning och utveckling av arbetslivsfärdigheter. Karriärträningen är avsedd för enskilda kunder som bedöms behöva mer funktionellt, intensivt och långvarigt stöd i sin karriärplanering utöver den vägledning för karriären som arbets- och näringsbyrån tillhandahåller. Karriärträning erbjuds enskilda kunder som helt saknar yrkesutbildning, överväger att byta bransch, återvänder till arbetslivet eller överväger att bli företagare. Innehållet i karriärträningen kan skraddarsys för olika målgruppers behov. Maximitiden för karriärträning är 40 dagar under tolv månader.

Arbetsträning

Syftet med arbetsträningen är att främja enskilda kunders sysselsättning och stödja dem så att de hålls sysselsatta. Servicen är avsedd för kunder som behöver stöd för att komma ut på arbetsmarknaden och stanna där. Arbetsträningen ger enskilda kunder ett nära personligt stöd i arbetssökandet och vid behov under anställningsförhållandet, särskilt i början av det. För arbetsgivaren innebär servicen information om den arbetssökandes kompetens och om de tjänster och ekonomiska stöd som arbets- och näringsbyrån erbjuder. Träningens innehåll bestäms i enlighet med kundens individuella servicebehov.

Via arbetsträningen lär sig kunden lyfta fram sin kompetens och sina styrkor vid arbetssökandet. Jobbcoachen söker lämpliga arbetsplatser och presenterar vid behov kunden för arbetsgivaren. Jobbcoachen hjälper kunden att skriva arbetsansökan, att kontakta arbetsgivare och att förbereda sig för intervjuer.

Arbetsträningen pågår högst 50 timmar under 12 månader.

6. Prövning

Utbildningsprövning

Utbildningsprövning har som mål att klarlägga en enskild kunds alternativ för yrkesvalet och karriären. Under utbildningsprövningen prövar kunden ett visst utbildningsområde vid en läroanstalt i syfte att kartlägga kundens lämplighet och motivation för branschen samt förutsättningarna för att studera vid läroanstalten.

Under prövningen sätter kunden sig in i utbildningens innehåll och yrkeskraven, följer med på lektioner och diskuterar med lärare och elevhandledare. Arbets- och näringsbyrån och läroanstalten kommer överens om att ordna utbildningsprövning. Maximitiden för utbildningsprövning är högst 10 dagar åt gången.

Arbetsprövning

Arbetsprövning är en sysselsättningsfrämjande service för enskilda kunder som ordnas utan anställningsförhållande på en arbetsplats. Syftet med arbetsprövningen är att utreda den enskilda kundens yrkesvals- och karriäralternativ eller stödja kundens återgång till arbetsmarknaden.

Arbetsprövning för klarläggande av alternativ för yrkesvalet och karriären

Arbetsprövning kan användas för att hitta ett lämpligt arbets- och utbildningsalternativ, om en enskild kund saknar yrkesutbildning eller om kunden vill byta bransch eller yrke.

När det gäller personer som saknar yrkesutbildning är det primära målet med arbetsprövningen att hitta ett lämpligt utbildningsalternativ för personen. Målet är att personen efter arbetsprövningen ska söka till frivilliga studier (eventuellt understödda med arbetslöshetsförmån), arbetskraftsutbildning eller läroavtalsutbildning. Speciellt i fråga om ungdomar under 25 år kopplas ett starkt vägledande stöd till arbetsprövning som anordnats i yrkesvalssyfte. Med hjälp av stödet försöker man säkerställa att den unga personen söker till utbildning.

Arbetsprövning för att stödja möjligheterna att på nytt komma in på arbetsmarknaden

Arbetsprövning kan också användas för att stödja återgång till arbetsmarknaden i situationer där en person länge har varit borta från arbetsmarknaden antingen på grund av utdragen arbetslöshet eller av andra orsaker. På basis av arbetsprövningen kan arbetsgivaren och arbets- och näringsbyrån bedöma om personens kompetens och arbetslivsfärdigheter är à jour och om det behövs lönesubvention, utbildning eller stöd från en jobbcoach för att personen ska placera sig på arbetsmarknaden.

Det krävs inte en viss tid som arbetslös för att arbetsprövning ska kunna användas. Personens yrkesutbildning eller utbildningsnivå inverkar inte heller på ordnandet av arbetsprövning för att stödja återgång till arbetsmarknaden. Det väsentliga är att personen länge varit borta från

arbetsmarknaden och att arbetsprövning behövs för att bedöma vilka tjänster kunden behöver.

Arbetsprövningens längd varierar beroende på arbetsprövningens användningsändamål och kunden. Arbetsprövning som ordnas i syfte att stödja yrkesvalet är oftast kort. Exempelvis för unga rekommenderas en 1–3 månader lång arbetsprövning. Arbetsprövningens maximilängd är dock 12 månader, av vilket högst sex månader får ske hos samma anordnare.

7. Arbetskraftsutbildning

Yrkesinriktad arbetskraftsutbildning

Som arbetskraftsutbildning erbjuds utbildning som ger yrkesfärdigheter. En stor del av den yrkesinriktade arbetskraftsutbildningen utgörs av examensinriktad utbildning där den studerande avlägger en grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen, eller delar av dessa. Under vissa förutsättningar är det även möjligt att avlägga en högskoleexamen. En del av den yrkesinriktade utbildningen utgörs av påbyggnadsutbildning och kompletterande utbildning, som i huvudsak syftar till att utveckla och komplettera den arbetssökandes yrkesfärdigheter. Företagarutbildning ordnas för arbetssökande med intresse och färdigheter att grunda ett eget företag.

Till arbetskraftutbildning kan man välja en person som är lämplig för utbildningen och för det yrke eller den arbetsuppgift som utbildningen syftar till. Dessutom ska personen vara i behov av utbildning.

Integrationsutbildning

Som arbetskraftsutbildning erbjuds också integrationsutbildning för invandrare enligt 20 § i lagen om främjande av integration (1386/2010). Integrationsutbildning ordnas för invandrare som passerat läropliktsåldern. Syftet med integrationsutbildningen är att ge vuxna invandrare språkliga, samhälleliga och kulturella färdigheter samt livskompetens, med hjälp av vilka de har möjlighet att klara sig i vardagliga situationer i sin nya omgivning, vara verksamma i arbetslivet, ansöka till fortsatta studier och fungera som aktiva, myndiga och likvärdiga medborgare i det finländska samhället samt kunna planera och göra val som gäller deras och deras familjers liv.

Integrationsutbildningen genomförs i regel som arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, men integrationsutbildning kan också ordnas i form av frivilliga studier. Utbildningsstyrelsen fastställer grunderna för läroplanen för integrationsutbildningen för vuxna invandrare och grunderna för läroplanen för utbildningen av vuxna invandrare som saknar läs- och skrivfärdigheter.

En viktig del av integrationsutbildningen är undervisning i finska eller svenska. Utbildningen omfattar också delar som stöder invandrarnas färdigheter i fråga om samhällsliv, kultur, arbete och utbildning.

8. Arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån

Om den arbetssökande inte har yrkesutbildning eller om det finns sådana brister i den arbetssökandes kompetens som medför ett hot om förlängd arbetslöshet och den arbetssökande har ett behov av yrkesutbildning, kan detta behov tillgodoses också genom att stödja frivilliga studier. Målet är att förbättra vuxnas yrkesskicklighet och möjligheter att få arbete eller behålla sitt arbete samt främja tillgången till yrkeskunnig arbetskraft. Tyngdpunkten ligger på kortvariga studier som främjar en snabb placering på arbetsmarknaden.

Den arbetssökande har inte subjektiv rätt till frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån. En arbetssökande kan ha rätt till arbetslöshetsförmån under frivilliga studier om personen har fyllt 25 år och har ett behov av utbildning som arbets- och näringsbyrån konstaterat och om studierna på ett väsentligt sätt anses förbättra den arbetssökandes möjligheter till sysselsättning på den öppna marknaden. En överenskommelse om stöd för studier ska finnas i personens sysselsättningsplan eller den plan som ersätter sysselsättningsplanen (integrationsplan eller aktiveringsplan). Den arbetssökande ska söka till studierna på samma villkor och genom samma förfarande som andra som söker till frivilliga studier. Det är alltid läroanstalten eller utbildningsproducenten som fattar beslutet om antagning till utbildningen.

9. Lönesubvention

Genom lönesubvention kan man främja sysselsättningen bland de arbetslösa arbetssökande vars produktivitet bedöms vara nedsatt i de arbetsuppgifter som erbjuds. Den nedsatta produktiviteten kan bero på bristfällig kompetens eller yrkesskicklighet, arbetslöshetens längd, skada eller sjukdom eller någon annan orsak.

Lönesubventionen kan beviljas som rekryteringsstöd (= för att främja rekryteringen av en arbetssökande) när en arbetsgivare anställer en person med nedsatt produktivitet. Rekryteringsstödet kan behövas exempelvis när det är frågan om en ung nyutexaminerad person utan arbetserfarenhet. Arbetssökande som av olika skäl har en svagare ställning än andra på arbetsmarknaden kan med hjälp av lönesubvention erbjudas arbete exempelvis inom föreningar och stiftelser som bedriver sysselsättande verksamhet. Avsikten med dessa arbetsplatser är att förbättra personernas arbetsmarknadsfärdigheter och kompetens.

Man kan inkludera utbildning i eller sammanföra den med lönesubventionerat arbete bland annat genom att bevilja lönesubvention för läroavtalsutbildning eller genom att kombinera lönesubventionerat arbete och arbetskraftsutbildning.

För lönesubventionerat arbete ingår ett normalt anställningsförhållande.

Anställningsförhållandet kan vara på deltid eller heltid. Det kan vara tidsbundet eller gälla till vidare. Lönesubventionen täcker en del av lönekostnaderna. Arbetsgivaren kan med arbetstagarens samtycke överföra en arbetstagare som anställts med lönesubvention till uppgifter hos en annan arbetsanordnare (s.k. användarföretag).

Lönesubventionen till arbetsgivaren består av två delar, en grunddel och en tilläggsdel. År 2014 är grunddelen 32,66 euro/dag. Lönesubvention betalas per dag och person minst till ett belopp som motsvarar grunddelen, om arbetstiden för den som ska anställas med subvention är minst 85 procent av den ordinarie arbetstiden i branschen.

Arbets- och näringsbyrån dimensionerar lönesubventionsperioden enligt kundens servicebehov. I vissa fall räcker ett kortvarigt rekryteringsstöd för att man ska komma över

anställningströskeln. Subventionen kan dock beviljas för högst 10 månader åt gången och i vissa fall för högst 24 månader åt gången. Lönesubvention för läroavtalsutbildning kan beviljas för hela utbildningstiden.

Statliga ämbetsverk kan beviljas sysselsättningsanslag för lönekostnader, men andra arbetsgivare beviljas lönesubvention.

Sanssi-kortet och Duuni-kortet

Sanssi-kortet, som är avsett för arbetslösa arbetssökande under 30 år, och Duuni-kortet, som är avsett för arbetslösa arbetssökande som fyllt 30 år, är intyg som uppvisas för arbetsgivaren på att man har avtalat med den arbetssökande kunden om användning av lönesubvention och att lönesubvention beviljas om de villkor för beviljande av subventionen som gäller arbetsgivaren blir uppfyllda.

10. Service för inledning och utveckling av företagsverksamhet

Startpeng

För att trygga försörjningen för en enskild kund som blir företagare kan startpeng beviljas för högst 18 månader i det skede företagsverksamheten startas och etableras. Beslutet om startpeng fattas periodvis. Den första periodens längd är sex månader. Beslut för kortare tid än sex månader fattas endast i undantagsfall. Den andra periodens längd är högst sex månader. Startpeng för den tredje perioden kan beviljas i vissa fall. Startpeng beviljas av den arbets- och näringsbyrå där den sökande är enskild kund.

Ett villkor för beviljande av startpeng är att den sökande utöver yrkeskunskap har tillräckliga färdigheter för att klara av den planerade företagsverksamheten eller åtar sig att skaffa sig de nödvändiga färdigheterna. Ett villkor för beviljande av startpeng är också att den planerade företagsverksamheten till sin natur är en huvudsyssla och att den av arbets- och näringsbyrån bedöms ha förutsättningar att bli en kontinuerligt lönsam verksamhet. Arbets- och näringsbyrån kan i beslutet om startpeng ställa också andra behövliga villkor, såsom att den nödvändiga finansieringen ordnas och att betalningsprogrammet för en privat skuldsanering iakttas.

Läroavtal (inte en arbets- och näringstjänst)

Ett läroavtal är ett avtal som ingås mellan arbetstagaren, den som ordnar läroavtalsutbildningen (läroavtalsbyrå, läroavtalscenter eller motsvarande) och arbetsgivaren om utbildning av en elev. Arbetsgivaren förbinder sig att utbilda den studerande i arbetet enligt det avtal som slutits om utbildningen. Arbetsgivaren ersätts för de kostnader som utbildningen orsakar med utbildningsersättning. Anordnandet och utvecklingen av läroavtalsutbildningen hör till undervisnings- och kulturministeriets uppgifter.

Ytterligare information

http://www.oph.fi/utbildning_och_examiina/yrkesutbildning/larovtalsutbildning.